

บททวนวรรณกรรม

ในงานวิจัยเรื่องนี้มีผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศลักษณะ
- 2.2 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวกับเพศลักษณะและภาษา
- 2.3 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางความหมาย
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีในการจัดกลุ่มทางความหมาย

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องเพศลักษณะ

2.1.1 ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ในบรรดาสิ่งที่มีมนุษย์ใช้เป็นเครื่องแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างกันเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจ และการกำหนดบทบาทและสิทธิหน้าที่ของคนในสังคมนั้น เพศอาจนับได้ว่าเป็นสิ่งแรกที่ใช้เป็นเครื่องกำหนดความแตกต่างนี้ ทั้งนี้ที่ทารกเกิดขึ้นมา คำถามแรกที่พ่อแม่ญาติพี่น้อง รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ มักจะถามกันเสมอ ๆ คือ ทารกนั้นเป็นชายหรือหญิง และเราจะสังเกตได้ว่านับตั้งแต่นั้นมา เด็กชายและเด็กหญิงจะได้รับความคาดหวังการปฏิบัติและการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่และสังคมแตกต่างกัน

ความแตกต่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิงนั้น เป็นผลมาจากปัจจัยกำหนดที่สำคัญ 2 ประการ คือ (กัสตร อิมานนท์, 2527)

1. ปัจจัยทางธรรมชาติ (Nature)

ปัจจัยทางธรรมชาติอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปัจจัยทางชีวภาพ (biological) หรือทางสรีระ (physical) เป็นความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่เห็นได้ชัดเจน เรียกตามความหมายเฉพาะเจาะจงว่า "Sex" ที่หมายถึงเฉพาะ "เพศตามธรรมชาติ" เท่านั้น กล่าวคือ ชาย

กับหญิงมีตรีระต่างกันอย่างไร เช่น หญิงไม่เติบโตหรือแข็งแรงเท่ากับชาย หญิงมีประจำเดือน มีการตั้งครรภ์ และมีน้ำนมสำหรับลูก ส่วนชายมีโครงสร้างของร่างกายที่แข็งแรงกว่าหญิง มีพลังกำลังมากกว่าหญิง มีขน ได้แก่หนวดเครามากกว่าหญิง และด้วยความแตกต่างพื้นฐานทางธรรมชาตินี้เองที่ทำให้เกิดการจัดสรรบทบาทความรับผิดชอบ ที่สมมติและยอมรับกันว่าเหมาะสม กับตรีระของแต่ละเพศ เช่น ชายควรรับผิดชอบในการทำศึกสงคราม การดำน้ำ การทำอาหาร และกิจกรรมนอกบ้านอื่น ๆ เพราะชายแข็งแรงและคดองตัวกว่าหญิง และเนื่องจากหญิงต้องมี ประจำเดือน ตั้งครรภ์ และเลี้ยงลูก ทำให้ไม่สะดวกในการออกไปทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกบ้าน ดังนั้นหญิงจึงเหมาะสมที่จะรับหน้าที่ดูแลบ้าน เตรียมอาหาร และอบรมเลี้ยงดูบุตรอยู่ในบ้าน

Freedman (1981) กล่าวว่า ความแตกต่างบางอย่างระหว่างชายและหญิงเช่น การที่เด็กหญิงมักจะมีความสามารถทางภาษามากกว่าชาย และมักจะมีแนวโน้มที่จะเป็นเช่นนี้จนโตเป็นผู้ใหญ่ หรือการที่ชายโดยทั่วไปจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์มากกว่าหญิง และการที่ชายจะแสดงความก้าวร้าวทางร่างกายมากกว่าหญิงในทุก ๆ วัย ทุก ๆ สถานการณ์ เป็น ความแตกต่างที่สามารถพบได้เสมอ ๆ ในวัฒนธรรมหลาย ๆ วัฒนธรรม ทำให้เชื่อว่าความแตกต่าง เหล่านี้น่าจะเป็นความแตกต่างจากสภาวะทางชีวภาพของชายและหญิง เช่น เป็นผลจากฮอร์โมน เพศ หรือเป็นคุณสมบัติที่เชื่อมโยงกับโครโมโซมเพศ

2. ปัจจัยการเลี้ยงดู (Nurture)

แม้ว่าความแตกต่างระหว่างชายและหญิงทางร่างกายอันเป็นความแตกต่างตามธรรมชาติ จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ รวมไปถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ เชื่อกันว่าเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับแต่ละเพศ อย่างไรก็ตาม การอบรมเลี้ยงดูและโครงสร้าง ทางสังคมวัฒนธรรมก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดบทบาท บุคลิกลักษณะและแบบแผนของ ชายและหญิงด้วยเช่นกัน Spence and Helmreich (1978) กล่าวถึงปัจจัยการเลี้ยงดูว่าการที่ชาย และหญิงจะมีลักษณะหรือบทบาทอย่างไรมัน มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการอบรมเลี้ยงดูและ ความเข้มงวดในการสนับสนุนการแสดงบทบาทของชายและหญิงในสังคมนั้น นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะและบทบาทของชายและหญิงยังมีความสัมพันธ์กับสภาพทางการเมือง และความกดดัน ทางเศรษฐกิจด้วย Spence and Helmreich (1981) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากรในประเทศ ที่มีสวัสดิการทางสังคมดี เช่น ประเทศสวีเดน และเดนมาร์ก พบว่าชายและหญิงจะมีความแตกต่าง ในลักษณะบุคลิกที่ถือกันว่าเป็นลักษณะของความเป็นชาย (masculinity) หรือลักษณะ ของความเป็นหญิง (femininity) ในทัศนะของคนทั่วไปน้อยกว่าความแตกต่างระหว่างชายและ หญิงในประเทศอื่น ๆ

นอกจากนี้งานวิจัยของ Mead (1935 cited by Raven and Rubin, 1976) ยังแสดงถึงอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อบุคลิกของหญิงและชาย Mead ได้ศึกษาลักษณะทางอารมณ์ของชายและหญิงในชาวนิวินี 3 เผ่า พบว่าในเผ่าที่มีความสงบสุข คือ เผ่าอาราเทศ (Arapesh) ชายและหญิงมีความแตกต่างกันน้อยมาก คือ ทั้งชายและหญิงจะมีความอ่อนโยน และมีความสนใจต่อความต้องการของผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะของหญิงในสังคมตะวันตก ส่วนในเผ่ามันดูกุมอร์ (Mundugumors) ซึ่งเป็นเผ่าที่ชอบทำศึกสงคราม พบว่า ทั้งชายและหญิงจะมีลักษณะที่สังคมทั่วไปคาดหวังให้เป็น กล่าวคือ มีลักษณะสุรุษ ก้าวร้าว ซึ่งเป็นลักษณะของชาย ส่วนในเผ่าแชมบูตี (Tchambuli) ชายและหญิงจะได้รับการคาดหวังให้มีลักษณะและบทบาทที่ต่างกัน แต่เป็นบทบาทที่สลับกันกับบทบาทของชายและหญิงในทัศนะของสังคมอื่น ๆ คือ หญิงจะเป็นฝ่ายบงการ จัดการ และเป็นผู้ริเริ่มความสัมพันธ์ทางเพศ ในขณะที่ชายแสดงอารมณ์มากกว่า อ่อนโยนกว่า หมกมุ่นในไสยศาสตร์ และรักสวยรักงามมากกว่า แต่มีความเป็นอิสระและรับผิดชอบน้อยกว่าหญิง งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าความแตกต่างในลักษณะแบบชายและหญิงในชาวนิวินีทั้งสามเผ่าซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกลชุมชนอื่น ๆ นี้เป็นผลจากความแตกต่างทางสังคม ทำให้ทั้งชายและหญิงในเผ่าอาราเทศมีลักษณะแบบหญิง ทั้งชายและหญิงในเผ่ามันดูกุมอร์มีลักษณะแบบชาย และทำให้ชายและหญิงในเผ่าแชมบูตีมีลักษณะแบบชายและหญิงสลับกันกับลักษณะแบบชายและหญิงในทัศนะของสังคมตะวันตก

Spence and Helmreich (1978) กล่าวว่า จากปัจจัยทั้งสองประการดังกล่าว เราไม่อาจอธิบายได้ชัดเจนว่า ความแตกต่างระหว่างเพศตามธรรมชาติกับความแตกต่างระหว่างเพศตามการเลี้ยงดูหรือการกำหนดของสังคมนั้น สิ่งใดสำคัญกว่ากัน แต่อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะทางเพศจากการเลี้ยงดูนั้น มีส่วนเหนือคอดีลักษณะเพศตามธรรมชาติมาก มีข้อมูลสนับสนุนปัจจัยนี้มากกว่า และสามารถที่จะอธิบายได้ชัดเจนกว่า รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับเพศของทุกชุมชนก็เป็นสิ่งที่ทำให้ชัดเจนได้ว่า ชายเป็นชายและหญิงเป็นหญิง และความแตกต่างกันระหว่างประเพณีของชุมชนหนึ่ง ๆ จะทำให้ผู้ชายและผู้หญิงของแต่ละชุมชน มีลักษณะการแสดงออกที่ต่างกันตามไปด้วย

Bills and Benzer (1973) เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ และเพิ่มเติมว่า ในขณะที่ความแตกต่างระหว่างชายและหญิงอันเนื่องมาจากพื้นฐานทางชีวภาพ รวมทั้งความเชื่อ หรือการรับรู้ในลักษณะที่แตกต่างกันของชายและหญิงในสังคมมีผลต่อการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบหรืองานที่เฉพาะเจาะจงบางอย่างสำหรับชายและหญิงนั้น เราจะพบว่าในขณะที่เดียวกัน บทบาทหรือความรับผิดชอบในงานที่ต่างกันระหว่างชายและหญิงก็มีส่วนในการกำหนดหรือก่อให้เกิดความคาดหวังในความสามรถ ทักษะ และคุณลักษณะของชายและหญิงด้วยเช่นกัน ทำให้ชายและหญิงต้อง

พัฒนาให้เกิดลักษณะตามแบบนั้น ๆ ตามความคาดหวังของสังคม หรือความจำเป็นตามบทบาทของคน เช่น การที่หญิงมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องเลี้ยงดูบุตรและดูแลสมาชิกในครอบครัว ทำให้หญิงได้รับความคาดหวังให้มี และเกิดการพัฒนาดัชนีลักษณะอ่อนโยน สนใจในความเป็นอยู่ของผู้อื่น รวมทั้งการแสดงออกที่จำเป็นต่อการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และทำให้ชายต้องพัฒนาความสามารถเฉพาะบางอย่างหรือลักษณะของความเป็นชายที่จำเป็นหรือเอื้ออำนวยต่อความรับผิดชอบในการหาเลี้ยงครอบครัวของตน เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเข้มแข็ง และความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังพบว่าชายหรือหญิงที่ต้องมีความรับผิดชอบ หรือมีบทบาทแตกต่างจากชายและหญิงโดยทั่วไปก็มักจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากชายและหญิงส่วนใหญ่ด้วย เช่น งานวิจัยของ Ember (1973) (cited by Rubin and Menoil 1981 : 531) พบว่า เด็กชายที่ต้องทำงานบ้าน และเลี้ยงเด็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานของเด็กหญิง แทนที่จะรับผิดชอบในงานหนักที่ต้องใช้กำลังเช่นเดียวกับเด็กชายคนอื่น ๆ ก็จะมีลักษณะคล้ายกับเด็กหญิงด้วย คือ มีความก้าวร้าวน้อยกว่า ชอบใช้อำนาจน้อยกว่า แต่จะพึ่งพาผู้อื่นมากกว่าเด็กชายทั่วไป

ด้วยเหตุที่เพศเป็นตัวแปรเบื้องต้นในการกำหนดความคาดหวัง กฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติคนที่ต่างกันสำหรับชายและหญิง ทำให้เราเรียกสิ่งที่ได้เป็นเกณฑ์ในการแยกความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงตามความคาดหวังของสังคมว่า บทบาททางเพศ (Sex - role) (Spence and Helmreich, 1978) ความคาดหวังที่แตกต่างกันสำหรับชายและหญิงที่เรียกกันว่า บทบาททางเพศนี้ มิได้หมายถึงเพียงบทบาทอันได้แก่พฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงที่ถูกกำหนดไว้สำหรับชายและหญิงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคุณสมบัติภายใน เช่น คุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่สามารถใช้แยกความแตกต่างระหว่างเพศอีกด้วย

งานวิจัยของ Spence and Helmreich (1978) ยังได้กล่าวถึง การศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางเพศ หรือความแตกต่างระหว่างชายและหญิงในด้านต่าง ๆ เช่น ความแตกต่างในบทบาทสถานภาพ หรือคุณลักษณะทางบุคลิกภาพนั้น เป็นที่สนใจศึกษากันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในสาขาวิชามานุษยวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา โดยที่นักมานุษยวิทยาองความแตกต่างระหว่างเพศว่า เป็นปทัสฐานของความคาดหวัง (normative expectation) ซึ่งสมาชิกในสังคมถือว่าเป็น "ทิศทาง" ที่ชายและหญิงควรปฏิบัติตาม ทำให้เกิดการกำหนดงานที่แตกต่างกันสำหรับชายและหญิง ในขณะที่นักสังคมวิทยาจะเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ของกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) กับการเรียนรู้ที่จะมีบทบาทตามเพศของคนในสังคมที่มีโครงสร้างต่างกัน ส่วนการศึกษามบทบาททางเพศในทางจิตวิทยานั้น มิได้มุ่งจะศึกษาในความแตกต่างของบทบาทระหว่างชายและหญิงโดยตรง แต่เป็นการเน้นความสนใจในการศึกษาถึงความแตกต่างในคุณลักษณะ

(characteristic) ของชายและหญิง ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างในบทบาทอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ที่ทำให้ชายและหญิงได้รับความคาดหวังให้มีลักษณะทางอารมณ์ พฤติกรรม ลักษณะบุคลิกภาพ ความสามารถ และความสนใจที่แตกต่างกัน โดยเรียกความแตกต่างระหว่างชายและหญิงในคุณลักษณะเหล่านั้นว่า บทบาททางเพศ (Sex - role) เอกลักษณ์ทางเพศ (Sex role identity หรือ Sex typed) หรือภาพในความคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ (Sex role stereotype) และใช้ภาพลักษณ์ของความเป็นชาย (masculinity) ภาพลักษณ์ของความเป็นหญิง (femininity) ในการอธิบายแบบแผนของพฤติกรรมและทัศนคติต่อบทบาททางเพศของแต่ละบุคคล หรือบุคคลในสังคม

2.1.2) ภาพลักษณ์ของชายและหญิงกับการศึกษาบทบาททางเพศในทางจิตวิทยา

การอธิบายความแตกต่างในลักษณะของชายและลักษณะของหญิงว่าเป็นผลมาจากความแตกต่างในบทบาทหรือการแบ่งงานกันทำ (division of labor) นี้ มีส่วนสำคัญในการนำมาใช้อธิบายความเป็นชายและความเป็นหญิง ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาบทบาททางเพศทางจิตวิทยาในปัจจุบัน

Parson and Bales (1955) ได้อธิบายลักษณะของความเป็นชายและลักษณะของความเป็นหญิงโดยใช้โมเดลของลักษณะพฤติกรรมสองแบบ คือ พฤติกรรมเครื่องมือ และพฤติกรรมการแสดงออก

พฤติกรรมเครื่องมือ (instrumental behavior) หมายถึง ลักษณะของความเป็นชาย ได้แก่ ลักษณะของการกระทำที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าแสดงออก

พฤติกรรมการแสดงออก (expressive behavior) หมายถึง ลักษณะของความเป็นหญิง เป็นลักษณะของการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือเป็นผลดีต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การเอาใจใส่ดูแลผู้อื่น และการตอบสนองทางอารมณ์

Bakan (1966) ได้ใช้โมเดลของความสัมพันธ์ 2 แบบ คือ เอเจนซี (agency) และ คอมมิวนิชั่น (communioin) ในการอธิบายลักษณะของความเป็นชายและลักษณะของความเป็นหญิง

เอเจนซี คือ ลักษณะของการกระทำที่มีจุดเริ่มต้นจากตนเองหรือการกระทำที่มีตนเองเป็นหลัก และแสดงออกในลักษณะของการป้องกันตนเอง (self - protection) การยับยั้งเพื่อ

สิทธิของตนเองหรือการกล้าแสดงออก (self - assertion) ความเป็นอิสระ และการมีอำนาจบงการ หรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

คอมมิวเนียน คือ ลักษณะของการกระทำที่มีสาเหตุมาจากความสัมพันธ์กับผู้อื่น การกระทำที่มุ่งสนใจในความสัมพันธ์กับผู้อื่น และแสดงออกในลักษณะของการยอมรับผู้อื่น การเป็นมิตร และการช่วยเหลือผู้อื่น

นอกจากการอธิบายความแตกต่างระหว่างชายและหญิงทั้งสองแบบนี้แล้ว ยังมีโนทัศน์ที่ใช้อธิบายถึงลักษณะหรือแบบแผนพฤติกรรมของชายและหญิงแบบอื่น ๆ อีกหลายแบบ เช่น Erikson (1960) ใช้มโนทัศน์มุ่งภายนอกกับมุ่งภายใน (outer vs inner) Guttman (1960) ใช้มโนทัศน์ยึดตนเองกับยึดผู้อื่น (autocentric vs allocentric) แม้ว่าจะมีการใช้คำที่แสดงถึงลักษณะของชายและหญิงที่แตกต่างกันไป แต่ทุกมโนทัศน์จะเน้นที่การกระทำเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายหรือการกระทำที่มีจุดเริ่มต้นจากตนเอง เช่น การเป็นตัวของตัวเอง การมีอิสระการกล้าแสดงออก เป็นลักษณะของชาย และการกระทำที่มุ่งเน้นความสนใจในความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นลักษณะของหญิง

Spence and Helmreich (1978) กล่าวว่า ลักษณะของชายและหญิงที่แสดงภาพลักษณ์ของความเป็นชายและความเป็นหญิงนี้ สามารถใช้ในการแยกความแตกต่างระหว่างเพศได้ในวัฒนธรรมหลาย ๆ วัฒนธรรม แม้จะไม่เป็นสากลก็ตาม แต่ก็ยังเป็นลักษณะของชายและหญิงที่ปรากฏในสังคมส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

การที่มโนทัศน์เกี่ยวกับลักษณะของชายและลักษณะของหญิง โดยเฉพาะมโนทัศน์ของ Bakan และ Parson and Bales สามารถอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงได้ ทั้งในระดับการรับรู้ ความคาดหวัง และการประเมินตนเองในวัฒนธรรมหลาย ๆ วัฒนธรรมนี้เอง ทำให้มีการนำเอามโนทัศน์นี้มาใช้ในการอธิบาย หรือการแยกความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงในทางจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง จนในบางครั้งถึงกับนิยามว่า ลักษณะที่แสดงถึงความ เป็นชายก็คือลักษณะของมอเจนซี หรือลักษณะของพฤติกรรมเครื่องมือ และลักษณะที่แสดงถึงความ เป็นหญิงก็คือลักษณะของคอมมิวเนียน หรือพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งอิทธิพลจากแนวคิดนี้ได้ถูกนำมาสร้างเป็นแบบวัดบทบาททางเพศที่แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับมากที่สุดในปัจจุบัน คือ Bem's Sex Role Inventory : BSRI (Bem , 1974) และ Personal Attribute Questionnaire : PAQ (Spence et al. 1975)

2.1.3 มโนทัศน์ของแอนโดรจินี (Androgyny)

Kaplan and Sedney (1980) กล่าวว่า แม้ว่าลักษณะของความเป็นชายและลักษณะของความเป็นหญิงซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการแยกความแตกต่างทางบุคลิกภาพของชายและหญิงนี้ จะเป็นลักษณะที่พบว่าเป็นลักษณะของชายหรือลักษณะของหญิงส่วนใหญ่ในสังคมก็ตาม แต่จะพบว่า ลักษณะของความเป็นชายหรือลักษณะของความเป็นหญิงเหล่านี้ ไม่ได้เป็นลักษณะเฉพาะของเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นลักษณะที่สามารถพบได้ทั้งในชายและหญิง นอกจากนี้ยังพบว่า ความเป็นชายและความเป็นหญิงนี้เป็นมิติของบุคลิกภาพที่แยกจากกัน ดังนั้น การที่บุคคลหนึ่งมีลักษณะของความเป็นชายในระดับสูง จึงไม่ได้หมายความว่าเขาจะต้องมีลักษณะของความเป็นหญิงในระดับต่ำ และทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีความเป็นหญิงในระดับสูง ก็ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะของความเป็นชายในระดับต่ำ ความเป็นชายและความเป็นหญิงนี้เป็นลักษณะที่สามารถจะปรากฏในคน ๆ เดียวกันได้ ลักษณะบุคลิกภาพที่แสดงถึงการมีทั้งลักษณะของความเป็นชายและความเป็นหญิงนี้เรียกว่า ลักษณะบุคลิกภาพแบบแอนโดรจินี (Androgyny) Kaplan and Sedney กล่าวสรุปว่า ลักษณะบุคลิกภาพแบบแอนโดรจินีนี้ทำให้ความเชื่อเดิมที่ว่า ผู้ที่มีการปรับตัวหรือมีสุขภาพจิตที่ดีจะต้องมีบทบาททางเพศของคนเท่านั้นมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีงานวิจัยในระยะหลัง ๆ ที่สนับสนุนว่า บทบาททางเพศแบบแอนโดรจินีเป็นลักษณะที่พึงปรารถนามากกว่าลักษณะบทบาทแบบอื่น เพราะบุคคลที่มีบทบาททางเพศแบบแอนโดรจินี ซึ่งเป็นผู้ที่มีลักษณะทางบวกของทั้งลักษณะของความเป็นชายและความเป็นหญิงนั้น สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะของความเป็นชายหรือความเป็นหญิงตรงตามเพศของตนแต่เพียงอย่างเดียว

2.2 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวกับเพศลักษณะและภาษา

จากการศึกษางานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศลักษณะและภาษานั้น พบว่า มีงานวิจัยและบทความที่กล่าวถึงความแตกต่างของการใช้ภาษาระหว่างเพศหญิงและเพศชาย คือ งานวิจัยของเลคอฟ (Lakoff, 1975) บทความของเอมอร์ ตูวิเชอร์ (2522) และบทความของ สุขุมาวดี งามิรัญ (2525)

เลคอฟ (1975) ได้กล่าวถึงลักษณะของภาษาแบบผู้หญิง (women's language) ว่า ผู้หญิงจะใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาที่แสดงความสุภาพมากกว่าผู้ชาย และนิยมใช้คำวิเศษณ์ที่ไม่มี ความหมาย (empty adjectives) เช่น "divine" และ "cute" และคำวิเศษณ์ที่ผู้หญิงใช้ยังขาด นัยของความหมายที่แสดงอำนาจ เมื่อเทียบกับผู้ชายใช้ เช่น "great" และ "terrific" นอก

จากนี้ ภาษาของผู้หญิงยังมักใช้คำพูดเชิง เพื่อไม่ให้ผูกมัดตัวเองกับคำพูดอย่างพร่ำเพรื่อ เช่น *sort of, kind of, I guess* จึงกล่าวได้ว่า ภาษาของผู้หญิงตามสมมติฐานของเดคอฟจะมี ลักษณะ เชิง ชำ และไม่กระอ่าง ในขณะที่ภาษาของผู้ชายจะตรง กระอ่าง กระชับ และคำนี้ถึงถึงความสุภาพน้อยกว่าภาษาของผู้หญิง

เอมอร์ ครูวีเรีย (2522) กล่าวถึงความแตกต่างในการใช้ภาษาระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายในบทความเรื่อง "ภาษาบอกเพศของผู้ใช้หรือไม่" ว่า ผู้หญิงมีความระมัดระวังในการใช้ภาษามากกว่าผู้ชาย และมักจะใช้ภาษาที่ถูกต้อง สุภาพ หลีกเลียงคำหยาบ และคำสบถสาบาน นอกจากนั้น ผู้หญิงยังนิยมใช้คำประเภทคำเน้นย้ำ หรือคำที่แสดงความรู้สึก และนิยมใช้คำคุณศัพท์บางคำที่แสดงความเป็นผู้หญิง เช่น *adorable, cute, darling, charming, sweet* นอกจากนี้ยังนิยมใช้นิยมใช้ *emphatic forms* ด้วย เช่น *fantastic, startling* ในภาษาไทยก็นิยมใช้คำคุณศัพท์ด้วยรูปของคำซ้ำที่แสดงความเป็นผู้หญิง เช่น สวยสวย, คี๊คี้ คำประเภทแสดงความน่ารักน่าเอ็นดู เช่น กระจุ่มกระจิม กระชคกระช้อย คำประเภทแสดงความน่ารำคาญ เช่น กระพืดกระเฟียด กระบิคกระบวน กระปอคกระแปด

สุพมาวดี จำหริญ (2525) ได้กล่าวถึงภาษาของผู้หญิงและผู้ชายไว้ ในบทความเรื่อง "ภาษา : หญิงกับชาย ใครเป็นใหญ่?" โดยเรียกภาษาที่เป็นลักษณะของผู้หญิงว่า ภาษาแบบผู้หญิง (*Female register*) และเรียกภาษาที่เป็นลักษณะของผู้ชายว่า ภาษาแบบผู้ชาย (*Male register*) สุพมาวดี แยกความแตกต่างของภาษาทั้งสองแบบออกเป็นสองลักษณะ ความแตกต่างลักษณะแรกคือ ความแตกต่างอันเนื่องมาจากภาษานั้นมีลักษณะภาษาสำหรับผู้หญิงและผู้ชายโดยเฉพาะ (*Sex-exclusive differences*) ซึ่งหมายความว่า ในสังคมนี้มีข้อกำหนดที่ตายตัวว่า ผู้หญิงต้องใช้ภาษาของผู้หญิงและผู้ชายต้องใช้ภาษาของผู้ชาย ประปนกันไม่ได้ ทำให้เกิดเป็นรูปภาษาเฉพาะผู้หญิง และรูปภาษาเฉพาะผู้ชาย ในภาษาไทยมีความแตกต่างลักษณะนี้ปรากฏอยู่ในรูปของคำสรรพนาม คำงานรับ คำลงท้าย และคำนำหน้าชื่อที่ใช้เฉพาะหญิงและชาย ความแตกต่างอีกลักษณะหนึ่งเป็นความแตกต่างอันเนื่องจากผู้หญิงจะเลือกใช้ภาษาแบบหนึ่ง และผู้ชายอาจใช้ภาษาอีกแบบหนึ่ง เป็นความแตกต่างที่เกิดจากการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเพศของผู้ใช้ (*sex-preferred differences*) ความแตกต่างลักษณะที่สองนี้ในภาษาไทยจะเห็นได้จากการที่ผู้หญิงและผู้ชายเลือกใช้ด้วยคำบางอย่าง และเลี่ยงไม่ใช้ด้วยคำบางอย่าง เพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทของตน เช่น ผู้หญิงมักอุทานว่า "อึยตาย ต้ายตาย ้วย" ซึ่งผู้ชายโดยทั่วไปจะไม่ใช้ หรือผู้หญิงมักใช้ด้วยคำอ่อนหวานและหลีกเลียงการใช้คำสบถสาบาน ในขณะที่ผู้ชายเลือกที่จะ

ใช้ถ้อยคำที่แสดงความหนักแน่น และอาจใช้คำสอบทานระหว่างเพื่อนสนิท เพื่อแสดงความสนิทสนม

จากงานวิจัยและบทความดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้หญิงและผู้ชายใช้ภาษาแตกต่างกันด้วยรูปแบบตามบทบาททางสังคมที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงปัจจัยที่กำหนดความแตกต่างระหว่างเพศหญิงกับเพศชายที่กล่าวไว้ในแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องเพศลักษณะ คือปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยจากการเลี้ยงดูแล้ว จะเห็นว่าคุณสมบัติต้องสัมพันธ์กับความแตกต่างทางด้านภาษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยเฉพาะในส่วนของปัจจัยทางธรรมชาติ เราจะพบว่า ธรรมชาติได้สร้างให้ผู้หญิงเป็นเพศแม่ที่ต้องมีหน้าที่เลี้ยงดูลูก ใกล้เคียงกับลูก แม่คือใช้เวลาในการเลี้ยงดูลูกให้เติบโตใหญ่ขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน แม้มีโอกาสได้พูดคุยกับลูก ทำหน้าที่เป็นครูสอนภาษาให้ลูก เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมสืบต่อไปยังลูกหลาน ภาษาของผู้หญิงจึงมักเป็นภาษาที่มีมาตรฐานมากกว่าภาษาของผู้ชาย และเนื่องจากผู้หญิงในวัฒนธรรมหลายวัฒนธรรมมีความมั่นคงในเรื่องฐานะความเป็นอยู่ของคนน้อยกว่าผู้ชาย เพราะไม่ได้เป็นผู้ออกไปหาเลี้ยงครอบครัว ความรู้สึกที่จะรักษารูปร่างทางสังคมของคนให้คืออยู่เสมอทำให้ผู้หญิงมีการปรับเปลี่ยนภาษามากกว่าผู้ชาย (ศุคาพร ลักษณะียนาวิน, 2531) กล่าวคือผู้หญิงจะปรับเปลี่ยนวจนลีลาเป็นแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ภาษามากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ ด้วยความจำเป็นที่ผู้หญิงต้องใช้เวลาดูแลบ้าน มีโอกาสพบปะผู้คน ทำให้ผู้หญิงได้ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ มาก ภาษาของผู้หญิงจึงมีลักษณะอ่อน เสียง สุภาพ ในขณะที่ภาษาของผู้ชายจะมีลักษณะ แข็ง ตรง กระฉ่าง กระฉับ และคำนึงถึงความสุภาพน้อยกว่าภาษาของผู้หญิง

2.8 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประเภทคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางความหมาย

การศึกษาเกี่ยวกับคำกริยานั้น ตามแนวทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมามีการจำแนกประเภทของคำกริยาออกเป็น 2 ประเภท คือ การจำแนกประเภทของคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางไวยากรณ์ และการจำแนกประเภทของคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางความหมาย ในส่วนของงานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาเรื่องการจัดกลุ่มของคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางความหมายเป็นหลัก

การจำแนกประเภทของคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางความหมายนี้ เป็นการวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีและงานวิจัยที่ใช้เกณฑ์ทางความหมายในการจำแนกประเภทของคำกริยาของ Chafe (1970) นววรรณ พันธุเมธา (2527) และภาณุ สังขะวร (2527)

ทฤษฎีของ Chafe (1970) ที่กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง *Meaning and the Structure of language* เป็นการวิเคราะห์ภาษาโดยพิจารณาจากโครงสร้างความหมายของประโยค Chafe กล่าวว่า ความนึกคิดของคนเรานั้นแบ่งออกได้เป็น 2 หน่วยใหญ่ ๆ ส่วนหนึ่งคือหน่วยของกริยาที่แสดงสภาพเงื่อนไข คุณสมบัติ และเหตุการณ์ อีกส่วนหนึ่งคือหน่วยนามที่แสดงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัตถุทางรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรม ในข้อความหรือความนึกคิดนั้นจะมีกริยาเป็นแกนกลาง (centre) และมีค่านามเป็นส่วนที่แวดล้อมแกนกลางนั้น (periphery) ดังนั้นในประโยคหนึ่ง ๆ จะมีกริยาเป็นส่วนสำคัญที่สุด และจะมีนามปรากฏอยู่ด้วยอย่างน้อย 1 หน่วย นามที่ปรากฏนั้นจะมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับกริยา

Chafe แบ่งคำกริยาตามลักษณะเฉพาะทางความหมายออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ คือ

1. คำกริยาแสดงสภาพ (State Verb) หมายถึง คำกริยาที่แสดงสภาพของค่านาม โดยนามที่เกิดร่วมจะเป็นนามที่เป็นผู้รับการกระทำ (patient) เป็นคำกริยาที่ตอบคำถามว่า นามที่เป็นผู้รับการกระทำนั้นเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง

ปลาสด

คืนดี

สมรส

2. คำกริยาที่แสดงการเปลี่ยนแปลง (Process Verb) หมายถึง คำกริยาที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพหรือเหตุการณ์ของค่านามที่เป็นผู้รับการกระทำ (patient) เป็นคำกริยาที่ตอบคำถามว่า เกิดอะไรขึ้นกับนามที่เป็นผู้รับการกระทำ

ตัวอย่าง

ไม้แห้ง

ช่างตาย

จานแตก

3. คำกริยาแสดงอาการ (Action Verb) หมายถึงคำกริยาที่แสดงอาการการกระทำของค่านามที่เป็นผู้กระทำ (Agent) นั้น เป็นคำกริยาที่ตอบคำถามว่า นามที่เป็นผู้กระทำนั้นทำอะไร

ตัวอย่าง

เธอร้องเพลง

ฉันกินข้าว

4. คำกริยาแสดงทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง (Process and Action Verb) หมายถึง คำกริยาที่แสดงการกระทำของนามที่เป็นผู้กระทำ (Agent) โดยนามที่เป็นผู้รับการกระทำ (Patient) นั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงด้วย

ตัวอย่าง

เธอทำงานแตก

เขานึกกระตมขบ

5. คำกริยาที่แสดงสภาวะ (Ambient Verb) หมายถึง คำกริยาแสดงสภาพหรือแสดงอาการซึ่งแบ่งย่อยเป็น

5.1 คำกริยาแสดงสภาพของสภาวะที่บอกรัฐภาพ โดยปราศจากการอ้างอิงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ (State - Ambient)

ตัวอย่าง

อากาศร้อน

5.2 คำกริยาแสดงอาการของสภาวะที่บอกรัฐภาพของสภาวะนั้น (Action - Ambient)

ตัวอย่าง

ฝนกำลังตก

นววรรณ พันธุมธา (2524) จำแนกคำกริยาในภาษาไทยออกเป็น 5 ชนิด ตามความหมายของคำกริยา คือ

1. คำกริยาเปรียบเทียบ เป็นคำกริยาที่มีความหมายเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน บุคคลเดียวกัน เหมือนกันหรือเท่ากันหรือไม่ กริยาเช่นนี้จะต้องปรากฏร่วมกับหน่วยนาม 2 หน่วย

ตัวอย่าง

เพื่อนบ้านของเขาคือหัวหน้าของผม
งานใบนี้เท่ากับงานใบนั้น

2. กริยาแสดงสภาพ เป็นคำกริยาที่มีความหมายแสดงสภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นสภาพจิตใจหรือสภาพร่างกาย กริยาบางคำจะบอกลักษณะ เช่น กลม แบน ยาว เรียว บางคำบอกสัมผัส เช่น นุ่ม เบา ร้อน เปรี๊ยะ บางคำบอกสี เช่น ดำ ขาว เขียว บางคำบอกนิสัย เช่น หยิ่ง ใจดี ขี้ฉ้อฉล บางคำบอกอายุ เช่น แก่ หนุ่ม สาว บางคำบอกค่า เช่น ดี เดว ใช้ได้ และบางคำบอกความเร็ว เช่น เร็ว ช้า รุ่มร่าม

คำกริยาแสดงสภาพ จะปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงบุคคลหรือสิ่งที่เป็นเจ้าของสภาพนั้น ๆ

ตัวอย่าง

ตอนนี้ฉันสกปรกจัง
เด็กคนนี้หัวดี
บ้านเขาใหญ่นะ

3. กริยาแสดงประสบการณ์ เป็นคำกริยาที่มีความหมายแสดงประสบการณ์ ได้แก่ กริยาที่แสดงการรู้ การรู้สึก และประสาทสัมผัส

ตัวอย่าง

นิคโกรธ
ฉันเสียใจ
เด็ก ๆ ตื่นตื่น

4. กริยาแสดงอาการ อาจจะแสดงอาการเคลื่อนที่หรือแสดงอาการที่อยู่กับที่ คำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่นั้นจะแสดงการเคลื่อนที่ไปในทิศทางต่าง ๆ ได้แก่ แสดงการเคลื่อนที่ขึ้น เช่น ปีน ขึ้น ไต่ แสดงการเคลื่อนที่ลง เช่น ลง หยด ตก ถ่ม แสดงการเข้าไปหา เช่น ถึง เข้า แสดงการออกห่าง เช่น หละ ออก แสดงการเคลื่อนเป็นวงกลม เช่น หมุน วน

แสดงการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว เช่น พุ่ง วิ ไผ่ แสดงการเคลื่อนที่อย่างช้า ๆ เช่น คตาน ใต้
 ย่อง ส่วนคำกริยาแสดงอาการอยู่กับที่ เช่น อยู่ นิ่ง หัวเราะ ก้ม อื่น

ตัวอย่าง

น้องหัวเราะ
 คุณแม่อยู่บ้าน
 เด็ก ๆ ไปโรงเรียน

5. กริยาที่เป็นสาเหตุให้เปลี่ยนแปลง เป็นคำกริยาที่มีความหมายว่า ทำให้ผู้อื่นเปลี่ยน
 อาการ เปลี่ยนสภาพ หรือเปลี่ยนสถานที่ จะต้องมีหน่วยนามที่เป็นผู้ทำกริยาและหน่วยนามที่
 เป็นผู้ถูกทำอยู่ด้วย นอกจากนั้นยังมีหน่วยนามอื่น ๆ อีก แล้วแต่ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น
 เป็นการเปลี่ยนแปลงในแง่ใด ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงอาการหรือสภาพ หน่วยนามที่ปรากฏร่วม
 กับคำกริยาจะเป็นผู้ทำกริยา และผู้ถูกทำ

ตัวอย่าง

นิคษลักน้อย
 แม่กวาดบ้าน

ภาณุ สังขะวร (2527 , 39 - 72) จำแนกคำกริยาในภาษาไทย ออกเป็น 3 ชนิด ตาม
 ความหมายของคำกริยา และพิจารณาว่าคำกริยาแต่ละชนิดมีคำนามมาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์อย่างไร
 ดังนี้

1. คำกริยาแสดงอาการ

หมายถึง คำกริยาที่แสดงอาการของคำนาม ซึ่งอาจจะปรากฏร่วมกับคำนามที่หมายถึง
 ผู้ทำอาการ เกณฑ์พิจารณา คือ ประโยคที่คำกริยาแสดงอาการโดยตั้งใจปรากฏอยู่ จะสามารถตอบ
 ทำตาม “ใครทำอะไร” ได้ และประโยคที่คำกริยาแสดงอาการที่ทำโดยไม่ตั้งใจปรากฏอยู่ จะ
 สามารถตอบคำถาม “เกิดอะไรขึ้นกับใคร” ได้

ตัวอย่าง

คำถาม : แดงทำอะไร
 คำตอบ : แดงหัวเราะ
 คำถาม : เกิดอะไรขึ้นกับแดง

คำตอบ : แดงหกแต้ม

คำกริยาแสดงอาการอาจจำแนกตามความหมายออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้อีก 7 ชนิด

1.1 คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น แบ่งเป็น

1.1.1 คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่นและทำอยู่กับที่

ตัวอย่าง

หมานอนได้เตียง

1.1.2 คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่นและมีการเคลื่อนที่

ตัวอย่าง

น้องถลันแล้ว

1.2 คำกริยาแสดงอาการที่ทำร่วมกับผู้อื่น

ตัวอย่าง

นิตทะเลาะกับแดง

1.3 คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น แต่ต้องปรากฏสถานที่ในการทำ

ตัวอย่าง

คลื่นกระทบฝั่ง

1.4 คำกริยาแสดงอาการที่กระทบกระเทือนผู้อื่น แบ่งเป็น

1.4.1 คำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่กระทบกระเทือนผู้อื่น โดยทำให้ผู้อื่นเปลี่ยน
อาการหรือเปลี่ยนสภาพ

ตัวอย่าง

แดงตีน้อง

1.4.2 คำกริยาแสดงอาการที่กระทบกระเทือนผู้อื่น โดยทำให้ผู้อื่นหรือสิ่งอื่น
เกิดขึ้นที่

ตัวอย่าง

น้องถกเก้าอี้

1.5 คำกริยาแสดงอาการที่เป็นผลต่อสิ่งอื่น

ตัวอย่าง

น้อยพูดหลวม

1.6 คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นเป็นจุดหมาย

ตัวอย่าง

นิกกราบพระ

1.7 คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นมาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

ชวานกรวุ่น

2. คำกริยาแสดงสภาพ

หมายถึง คำกริยาที่แสดงสภาพหรือลักษณะของคำนามในขณะที่เขย่งถึงว่า มีสภาพหรือ
ลักษณะอย่างไร

ตัวอย่าง

แดงสวย

ประโยคที่มีคำกริยาแสดงสภาพนี้จะสามารถตอบคำถามว่า “ใครเป็นอย่างไร” หรือ
“อะไรเป็นอย่างไร” ได้

ตัวอย่าง

คำถาม แดงเป็นอย่างไร

คำตอบ แดงสวย

คำกริยาแสดงสภาพจะปรากฏกับคำนามที่หมายถึงผู้ทรงสภาพนั้น ๆ ที่แสดงสภาพโดย
คำกริยา

ตัวอย่าง

แดงใจน้อย

คำกริยาแสดงสภาพแบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้ 4 ชนิด คือ

2.1 คำกริยาแสดงสภาพที่บอกลักษณะหรือคุณสมบัติ

ตัวอย่าง

นิคฉ้วน

2.2 คำกริยาแสดงสภาพที่านองเดียวกัน

ตัวอย่าง

ทางรถไฟขนานกับสายคลอง

2.3 คำกริยาแสดงสภาพที่มีผู้อื่นมาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง

แดงภาพวิวพ่อ

2.4 คำกริยาแสดงสภาพที่มีหน่วยวัด

ตัวอย่าง

ตั้งน้ำมัน ๒๐ ลิตร

3. คำกริยาแสดงความรู้สึก

หมายถึง ศำกรียาที่แสดงความรู้สึก อารมณ์ หรือแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ศำกรียาชนิดนี้จะปรากฏกับสำนามที่หมายถึงผู้มีความรู้สึก ผู้มีอารมณ์ ผู้รับรู้ ที่แสดงโดยศำกรียา นั้น ๆ

ตัวอย่าง

แดงโกรธ

ประโยคที่มีศำกรียาแสดงความรู้สึกปรากฏอยู่นี้จะสามารถตอบสำถามว่า “ใครรู้สึกอย่างไร” หรือ “ใครคิดอะไร” ได้

ตัวอย่าง

สำถาม แดงรู้สึกอย่างไร

สำตอบ แดงโกรธ

สำถาม แดงคิดอย่างไร

สำตอบ แดงต้องการเพื่อน

ศำกรียาแสดงความรู้สึกแบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้ 5 ชนิด คือ

3.1 ศำกรียาแสดงความรู้สึกที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ตัวอย่าง

น้อยสงหรมใจ

3.2 ศำกรียาแสดงความรู้สึกที่เกิดที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง

ตัวอย่าง

นึกค้นดา

3.3 ศำกรียาแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น

ตัวอย่าง

ประชาชนสู้กับระบบเดินรตทางเคียว

3.4 ศำกรียาแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่น

ตัวอย่าง

นักกีฬาเทนนิสหวังตำแหน่งชนะเลิศ

3.5 คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นและผู้อื่นนั้นเป็นสาเหตุ

ตัวอย่าง

แม่โกรธลูก

จากการจำแนกชนิดของคำกริยาของนักภาษาศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้ว่าจะใช้เกณฑ์ในการจำแนกเหมือนกัน คือเกณฑ์ทางความหมาย แต่พบว่ามีกรจำแนกชนิดของคำกริยาแตกต่างกัน กล่าวคือ Chafe จำแนกชนิดของคำกริยาโดยพิจารณาจากโครงสร้างความหมายของประโยค ในขณะที่ นววรรณ พันธุเมธา จำแนกคำกริยาตามความหมายของคำกริยา และให้ชื่อเฉพาะของคำกริยาแต่ละชนิดไว้ ส่วน ภาณุ สังขะวร จำแนกคำกริยาตามความหมายของคำกริยาและพิจารณาว่าคำกริยาแต่ละชนิดมีสำนามมาเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างไร และให้ชื่อเฉพาะของคำกริยาแต่ละชนิดไว้

ในงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยเลือกการจำแนกชนิดของคำกริยาโดยใช้เกณฑ์ทางความหมายของภาณุ สังขะวร มาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา เนื่องจาก ภาณุ สังขะวร จำแนกคำกริยาออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 3 ประเภท แล้วจึงจำแนกคำกริยาแต่ละชนิดออกเป็นชนิดย่อย ๆ การจำแนกของภาณุ สังขะวร นี้ เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาคำกริยาและคำกริยาวิเศษณ์ในลักษณะของการจัดกลุ่มทางความหมาย เพราะสามารถนำคำกริยาและคำกริยาวิเศษณ์ในแต่ละประเภทใหญ่ ๆ มาจัดกลุ่มทางความหมายย่อย โดยดูจากความสัมพันธ์ทางความหมายของคำเหล่านี้

2.4. แนวคิดและทฤษฎีในการจัดกลุ่มทางความหมาย (The Semantic Field Theory)

Leherer (1974) ได้ศึกษาทฤษฎีการจัดกลุ่มทางความหมาย และเผยแพร่ในหนังสือชื่อ "Semantic Field and Lexical Structure" (Leherer 1974, (15-19) Leherer กล่าวว่า ทฤษฎีการจัดกลุ่มทางความหมายนี้ เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดพื้นฐานมาจากงานค้นคว้าของนักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมันและนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดเรื่อง การเชื่อมโยง (association) ของ De Saussure แนวคิดนี้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Paradigmatic Relation) อันได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยที่ปรากฏในประโยคหรือข้อความกับหน่วยอื่น ๆ ในภาษาที่คล้ายคลึงกัน แต่ไม่ปรากฏในประโยคหรือข้อความนั้น และ

คำเหล่านั้นสามารถปรากฏแทนที่กันได้ เช่น คำ “เดิน” ในประโยค เขาเดิน มีความสัมพันธ์กับคำ “นอน”, “วิ่ง”, ฯลฯ ซึ่งไม่ได้ปรากฏในประโยคนั้น แต่เป็นคำที่สามารถปรากฏแทนที่กันได้เป็น เขานอน, เขาวิ่ง, ฯลฯ คำเหล่านี้จึงจัดเป็นคำประเภทเดียวกันคือ คำกริยา อาศัยแนวคิดนี้ นักบรรณศาสตร์เชื่อว่า คำศัพท์ต่าง ๆ ในภาษาก็มีความสัมพันธ์กันทางด้านความหมาย ทำให้สามารถจับกลุ่มกันทางความหมาย (Semantic Field) เดียวกัน เช่น คำว่า “เดิน”, “นอน”, “วิ่ง”, ฯลฯ ต่างมีความหมายแสดงอาการของสิ่งมีชีวิต จึงสามารถจัดอยู่ในกลุ่มทางความหมายเดียวกันคือ เป็นกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงอาการของสิ่งมีชีวิต นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมันที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของทฤษฎีนี้มากที่สุดคือ Trier (Lyon, 1977, 250) Trier มีแนวคิดว่า คำศัพท์ต่าง ๆ มีโครงสร้างเช่นเดียวกับที่ระบบไวยากรณ์และระบบเสียงในแต่ละภาษามี กล่าวคือ คำแต่ละคำในภาษาไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่มีความสัมพันธ์ทางด้านความหมายกับคำอื่น ๆ ทำให้เกิดการจับกลุ่มทางความหมายรวมกันเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ คำแต่ละกลุ่มยังมีความสัมพันธ์ทางด้านความหมายกับกลุ่มอื่นๆ รวมกันเป็นองค์ประกอบของกลุ่มที่อยู่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดอาจจัดกลุ่มคำทั้งหมดเข้าเป็นกลุ่มคำเดียวกันได้ ตัวอย่างเช่น เราสามารถจัดคำต่าง ๆ ในภาษาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพให้เป็นกลุ่มคำเกี่ยวกับอาชีพ จัดคำเกี่ยวกับบันเทิงให้เป็นกลุ่มคำเกี่ยวกับบันเทิง หรือจัดคำเกี่ยวกับการศึกษาให้เป็นกลุ่มคำเกี่ยวกับการศึกษา ฯลฯ ในที่สุดก็สามารถรวมกลุ่มคำทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มคำเกี่ยวกับกิจกรรมมนุษย์ เป็นต้น Trier ยังเสนออีกด้วยว่า คำในแต่ละกลุ่มนี้จะแยกจากกันอย่างเด็ดขาด คือ ถ้าคำหนึ่งจัดอยู่ในกลุ่มทางความหมายหนึ่งแล้ว จะไม่ปรากฏในอีกกลุ่มทางความหมายหนึ่ง ยกเว้นคำพ้องรูป (homograph)

Leherer ได้แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์คำศัพท์ในภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดกลุ่มทางความหมายไว้ ตัวอย่าง เช่น การวิเคราะห์คำศัพท์ในกลุ่มทางความหมาย cooking (Leherer 1974, 30-35) Leherer ได้วิเคราะห์คำในกลุ่มทางความหมายนี้ โดยพิจารณาคำศัพท์พื้นฐาน (basic word) ในกลุ่ม ซึ่งพิจารณาจากความหมายเชิงมโนทัศน์ (cognitive meaning) พบว่ามีคำศัพท์พื้นฐาน เช่น cook, bake, boil, roast, fry, broil (ภาษาอังกฤษที่เป็น British English ใช้ grill) และ steam นอกจากนี้ยังมีคำอื่น ๆ ได้แก่ simmer, stew, poach, braise, saute, French - fry, deep - fry, barbecue, grill และ charcoal หรือ (charcoal - broil) คำต่าง ๆ เหล่านี้ มีความหมายที่เหมือนกันประการหนึ่ง คือเป็นคำกริยาที่ใช้ในการปรุงอาหารของมนุษย์

เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์ (2531) อธิบายวิธีการวิเคราะห์หรือลดถัก (Componential Analysis) ที่นำมาใช้ในการศึกษาความหมายของคำในภาษาว่าจะแสดงกลุ่มทางความหมายอย่างไร

วิธีการนี้จำเป็นที่จะต้องแยกหน่วยความหมายของคำแต่ละคำ เพื่อจะได้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างทางความหมายของคำต่าง ๆ เหล่านั้น ผู้ที่มีอิทธิพลสำคัญในการสนับสนุนวิธีการวิเคราะห์ความหมายของคำโดยการแยกความหมายของคำออกเป็นหน่วยความหมายย่อยในยุโรป คือ Hjelmslev และ Jakobson ส่วนในสหรัฐอเมริกาทฤษฎีนี้พัฒนามาจากวิธีที่นักภาษาศาสตร์ใช้ในการวิเคราะห์ศัพท์เกี่ยวกับเครือญาติ (Lyons 1977, 317-318) แนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือการแยกความหมายของคำแต่ละคำออกเป็นหน่วยความหมายย่อย

ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะนี้มีหลักการเบื้องต้น 2 ประการ (เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์ 2531) คือ

1. ความหมายของคำนำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อยได้ ส่วนย่อยเหล่านี้ เรียกว่า อรรถลักษณะ (Semantic feature)
2. อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น จะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว กล่าวคือ อรรถลักษณะเป็นเครื่องช่วยให้เรารู้ถึงความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่าง ๆ

ในการหาความหมายของหน่วยความหมายย่อยของคำแต่ละคำนั้น Nida (1975,66) ได้กล่าวถึงวิธีการหาไว้ 2 วิธี คือ

1. วิธีที่นักภาษาศาสตร์ผู้ทำการวิจัยนั้นเป็นเจ้าของภาษาเอง และค้นหาความหมายของคำในภาษาของตัวเอง
2. วิธีที่นักภาษาศาสตร์ผู้ทำการวิจัยค้นหาความหมายของคำจากผู้บอกภาษา (Informant)

ทั้ง 2 วิธีนี้มีกระบวนการในการหาหน่วยความหมายย่อยของคำแต่ละคำคล้ายคลึงกัน ซึ่ง Nida (1975, 54-61) ได้เสนอไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. เลือกหาความหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างคำต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่สามารถทำให้คำเหล่านั้นอยู่ในขอบเขตทางความหมาย (semantic domain) เดียวกัน โดยที่คำต่าง ๆ นั้น มีหน่วยความหมายย่อยทั่ว ๆ ไปร่วมกัน เช่น คำ father, mother, son, daughter, brother, sister, uncle, aunt, nephew, niece, cousin มีส่วนประกอบทางความหมายร่วมกัน คือ human being และ person who are related either by blood or by marriage การเลือกความหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างคำต่าง ๆ นั้น ควรเริ่มจากขอบเขตทางความหมายที่เล็ก ๆ ก่อน จึงขยายออกไปหาขอบเขตทางความหมายที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ

2. พิจารณาสิ่งที่อ้างถึง (referent) โดยเฉพาะของคำแต่ละคำ เช่น คำ father และ mother จะเกี่ยวข้องกับ any one ego [“ego” เป็นคำที่ใช้ในแผนภูมิสายตระกูล (genealogical chart) หมายถึง คนกลางที่คนอื่น ๆ จะมีความสัมพันธ์ด้วย ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน (Nida 1977, 33)] หรือคำ father-in-law, stepfather, stepmother มีหน่วยความหมายย่อยที่แยกออกไปอีกส่วนหนึ่ง ควรจะจัดให้เป็นความสัมพันธ์ชั้นที่ 2 ซึ่งสามารถจัดอยู่ในขอบเขตทางความหมายที่จะขยายต่อไปอีกได้ ต่างกับคำพวก uncle, aunt, nephew, niece, cousin ซึ่งจัดเป็นความสัมพันธ์ชั้นแรก โดยดูจากสิ่งที่อ้างถึงและความสัมพันธ์กับ ego ที่ต่างออกไป

3. ตัดสินว่าคำไหนมีส่วนความหมายโดยเฉพาะ ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนความหมายของคำอื่น ด้วย เช่น คำ mother, aunt, daughter, sister, niece, cousin มีส่วนความหมาย female sex ส่วนคำ father, uncle, son, brother, nephew, cousin มีส่วนความหมาย male sex และเราจะพบว่าคำ cousin ไม่มีการแยกในเรื่องเพศ ในขั้นตอนนี้บางคำอาจจะสามารถตัดสินได้เลยว่ามี ความหมายต่างไปจากคำอื่นอย่างไร

4. ตัดสินว่าคำศัพท์แต่ละคำมีหน่วยความหมายหลัก (diagnostic component) หน่วยใดที่ทำให้คำศัพท์นั้นแตกต่างไปจากคำอื่น เช่น คำ father ประกอบด้วยส่วนความหมายหลักดังนี้ male sex, one ascending generation และ direct descent

5. กลับไปตรวจสอบดูว่าการตัดสินใจหน่วยความหมายหลักของคำนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยตรวจสอบจากข้อมูลความหมายที่เลือกไว้ในข้อแรก หากสอดคล้องกันแสดงว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้องแล้ว

6. นำคำอธิบายที่เป็นหน่วยความหมายหลักของคำแต่ละคำจัดลงในแผนภูมิด้านไม้หรือตาราง ซึ่งอาจจะช่วยแสดงให้เห็นถึงหน่วยความหมายย่อยบางหน่วยที่เด่นชัดของคำแต่ละคำได้

Nida (1977) กล่าวว่า ในกระบวนการแยกหน่วยความหมายย่อยเพื่อหาหน่วยความหมายหลักของคำนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ.....การศึกษาถึงรูปแบบและหน้าที่ของความสัมพันธ์ทางความหมายของคำที่มีต่อสิ่งที่อ้างถึงนั้น เนื่องจากจะสามารถทำให้มองเห็นได้ว่าความหมายของคำใดเกี่ยวข้องกับสิ่งใดมากที่สุด และไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดเลย ซึ่งจะช่วยให้แยกความแตกต่างทางความหมายของคำได้อย่างชัดเจน Nida ได้เสนอทฤษฎีการศึกษา รูปแบบและหน้าที่ของความสัมพันธ์ทางความหมายของคำที่มีต่อสิ่งที่อ้างถึงไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. Naming เป็นการให้ชื่อคำโดยพิจารณาจากหน่วยความหมายย่อยของคำนั้น วิธีการนี้จะช่วยตรวจสอบว่าความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์นั้นตรงกับความหมายที่แท้จริงของคำนั้นหรือไม่ เช่น ในการศึกษาคำเรียกญาติอาจพิจารณาว่า male sex, one ascending generation และ

direct descent จะให้ชื่อว่าอะไร ถ้าให้ชื่อว่า father ก็แสดงว่าความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์ และความหมายที่แท้จริงของคำนี้ตรงกัน

2. Paraphrase เป็นการหาหน่วยความหมายย่อยที่เด่นชัดจากการใช้คำหรือวลี ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น คำ uncle มีความหมายเดียวกับ my father's brother หรือ my mother's brother

3. Defining คล้ายกับ Paraphrase แต่เป็นการรวบรวมคำหรือวลีที่มีความหมายคล้ายคลึงกันหลาย ๆ คำ หรือหลาย ๆ วลีให้เป็นอันเดียวกัน เช่น คำ uncle อาจจะอธิบายว่าเป็น the brother of one's father or mother หรือ the husband of one's aunt ได้ด้วย

4. Classification มี 3 ขั้นตอน คือ

4.1 รวบรวมคำที่มีความหมายย่อยทั่ว ๆ ไปเหมือนกันเข้าไว้ด้วยกัน

4.2 แยกคำที่มีความหมายย่อยความหมายใดความหมายหนึ่งที่แตกต่างจากคำอื่น ออกจากกัน

4.3 จัดกลุ่มคำที่มีความหมายเหมือนกันไว้ด้วยกัน และจัดกลุ่มคำที่แตกต่างกัน แยกออกมา